KONEYRITTÄJÄT

Simo Jaakkola
varatoimitusjohtaja

12.5.2025
LAUSUNTO

Eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunnalle

Asia: **VNS 2/2025 vp Valtioneuvoston selonteko julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2026-2029**

Viite: Maa- ja metsätalousvaliokunnan lausuntopyyntö 2.5.2025

Koneyrittäjät ry, jäljempänä Koneyrittäjät, kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto valtioneuvoston selonteosta julkisen talouden suunnitelmaksi vuosille 2026-2029. Keskitymme lausunnossamme yleisten näkemysten lisäksi maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalaan. Koneyrittäjät toteaa lausuntonaan selonteosta seuraavaa:

Kasvun eväille tilausta

Suomen talouskasvunäkymät ovat melko synkät. Kasvu antaa odotuttaa itseään. Julkisen talouden tasapainottamiselle on tarvetta ja siinä onnistuminen tukee yrittämisen edellytyksiä pitkällä aikavälillä. Leikkauksia tarvitaan, mutta vähintään yhtä **tärkeää on etsiä panostuksia kasvun aikaansaamiseksi. Koneyrittäjät toteaa, että hallituksen toimet työnteon houkuttelevuuteen ja yrittäjyyteen ovat oikeansuuntaisia.** Yhteisöveron alennus ja tuloverotuksen alentaminen sisältävät kannusteita yrittämiseen, investointeihin ja työntekoon. Julkisen talouden kestävyys voidaan tulevaisuudessa turvata työllä ja kasvulla**.** Tosin riskinä on, että verojen alentamisen välilliset vaikutukset eivät toteudukaan toivotulla tavalla, jolloin olemme kasvunkin luonnin kannalta todella hankalassa tilanteessa**.**

Suomen tulee hyödyntää bio- ja kiertotalouden mahdollisuuksia sekä rakentaa suunnitelmallisesti elinkeinoelämän ja kansalaisten toimintaedellytyksiä tukevaa infrastruktuuria laajasti koko Suomeen. Koneyritykset toimivat strategisesti tärkeillä aloilla metsätaloudessa, kiinteiden polttoaineiden tuotannossa ja infran rakentamisessa ja ylläpidossa. Koneurakointitoimintaa metsäalalla, maarakennuksessa, bioenergian tuotannossa ja osin kuljetuksissakin harjoitetaan laajasti ympäri Suomen. Näiden toimialojen työhön liittyvät kuljetukset sekä etenkin näillä toimialoilla tuotettujen tavaroiden kuljetukset tarvitsevat sekä pääväyliä että alempiasteisia teitä. Toki monet muutkin maaseudun elinkeinot tarvitsevat toimivaa alempiasteista tieverkkoa. Panostukset alempiasteisten väylien laadun turvaamiseksi näemme koko Suomen kilpailukyvyn kannalta tärkeinä.

Vesi on elämän perusedellytys, jonka laadusta ja toimitusvarmuudesta on pidettävä huolta. **Vesihuoltoverkostossa on merkittävää korjausvelkaa**, jonka alentamiseen kaipaamme satsauksia.

Kotimaisten polttoaineiden tuotannossa etenkin energiaturpeen tuotanto on ollut viime vuodet vapaassa pudotuksessa. Kuivike- ja kasvuturpeen status strategisena raaka-aineena

Sitratie 7, 00420 Helsinki
puh. 040 900 9410, fax (09) 563 0329
etunimi.sukunimi@koneyrittajat.fi
www.finnmetko.fi, www.koneyrittajat.fi

tunnistetaan hallituksen puoliväliriihen päätöksissäkin. Alaa uhkaa kuitenkin tuotantoalojen ehtyminen. Uusien kasvu- ja kuiviketurpeen tuotantoalojen luvituksen hitaus ja vaikeus uhkaa toimintaedellytyksiä jo muutaman vuoden päästä. Tämä taasen uhkaa näivettää tämän strategisen raaka-aineen tuotannon lähivuosina, millä on seurauksia mm. eläintenpitoon ja ruokahuoltoon.

Metsäkoneurakointi palvelee kansantaloudelle tärkeää metsäteollisuuden vientisektoria sekä energiateollisuutta, jossa puu on noussut tärkeimmäksi energialähteeksi, jollaisena se tuoreen Luonnonvarakeskuksen tutkimuksen mukaan myös pysyy vielä melko pitkään tosin hiljalleen osuuttaan menettävänä. On tärkeää, että metsäteollisuuden ja energiateollisuuden toimivan puuhuollon edellytyksistä huolehditaan. Siksi on tärkeää panostaa metsien kasvuun ja sekä toteuttaa esimerkiksi ennallistamisasetuksen velvoitteet tavalla, joka on vaikuttava, mutta toisaalta rajoittaa mahdollisimman vähän puunhankintaa eri käyttötarkoituksiin. Luken ja SYKEn tutkimusrahoitus lisääminen ennallistamisen tutkimukseen sekä luonto- ja ekosysteemitiedon tuottamiseen liittyen on positiivinen asia. Koneyrittäjät näkee, että ennallistaminen luo tulevaisuudessa uutta liiketoimintaa myös koneyrittäjille. Tärkeää on turvata ennallistamistoimille vakaa näkymä, joka on mahdollista luoda vakaan ja riittävän ennallistamistoimien rahoituksen kautta. Sitä kautta syntyy vakaa ympäristö myös ennallistamisen liiketoiminnalle, johon koneyrittäjienkin kannattaa investoida niin kalustoon kuin osaamiseen.

Ammatillisen koulutuksen leikkaukset tulisi purkaa

Valtionavustusten suurimmat leikkaukset tehdään suunnitelman mukaan OKM:n ja MMM:n hallinnonaloille. OKM:n leikkaukset näkyvät ammatillisen koulutuksen leikkauksina ja aikuiskoulutustuen poistumisena. Nämä leikkaukset ovat hyvin haitallista metsäkoneenkuljettajien koulutukselle, jonka tuloksellisuus kärsii määrärahojen niukkuudesta. Opiskelijoille ei kyetä resurssien puutteessa tarjoamaan riittävää opastusta ja tukea opintojen (ml. työpaikalla opiskelu) aikana, jotta voitaisiin taata opiskelijalle riittävä ammattitaito koulutustaan vastaavaan työhön työllistymiseksi. Aikuiskoulutuksen tuki taasen vaikeuttaa ammatinvaihtajien taikka ns. alalle paluumuuttajien koulutusta. Näiden osuus on ollut viime vuosina merkittävä koneenkuljettajien koulutuksessa. Aikuiskoulutustuki pitäisi palauttaa.

4H toiminnan tukemiseen kohdistettava 0,5 euron lisäys on hyvä asia, koska 4H tekee hyvää työtä luonnonvara-alan ammattien kannalta sekä yrittäjyyden edistämiseksi etenkin maaseudun nuorten parissa. Tämä työ edistää työvoiman hakeutumista metsäkonealan koulutukseen ja siten osaltaan lieventää metsäkonealan työvoimavajausta. Metsäalalle tarvitaan vuosittain 800-1000 uutta työntekijää.

Suomella on tarve vahvistaa hiilinieluja, lisätä luonnon monimuotoisuutta ja vahvistaa metsien resilienssiä sekä samalla turvata metsäteollisuuden ja energiateollisuuden kilpailukykyinen puunsaanti. Tämän kaiken taakse ja turvaksi tarvitaan vahvaa tutkimustoimintaa. Siihen sopii huonosti merkittävät suunnitelmassa esitetyt säästöt Luonnonvarakeskuksen toimintamenoihin.

Perusväylänpitoon osoitetaan 118 miljoonan euroa lisämäärärahaa vuodelle 2026. Muistutamme alemman tieverkon kunnossapidon ja kehittämisen tärkeydestä maaseudun liiketoiminnan kilpailukykyisyydelle ja toimintavarmuudelle.

KONEYRITTÄJÄT

Ilmastotavoitteet hiilinielujen osalta uudelleen tarkasteluun

Suomen ilmastolain tavoitteena on varmistaa, että Suomi saavuttaa hiilineutraaliuden viimeistään v. 2035. Pääministeri Orpon hallitusohjelman mukaan Suomi sitoutuu ilmastolain tavoitteisiin. Tämän julkisen talouden suunnitelman yhteydessä olisi rehellisesti todettava, että ilmastolakia säädettäessä oletettiin maankäyttösektorilla olevan vahvat hiilinielut. Tämä olettama ei ole toteutunut. vaan maankäyttösektori on kehittynyt hiilinielusta päästölähteeksi, sikäli mikäli hiilitaselaskelmat kertovat totuuden. Tämän kehityksen tuloksena ilmastolain tavoite saavuttaa hiilineutraalius vuoteen 2035 mennessä ei tulle toteutumaan. Syynä kehitykselle on osittain se, että aiemmin vahvaa hiilinielua pidettiin yllä tuomalla merkittävästi puuta Venäjältä. Venäjän poliittinen riski on lauennut ja teollisuutemme sekä energiantuotannon puuntarve on pakko tyydyttää kotimaisella puulla. Siksikin hakkuita on lisätty, mikä osaltaan on ainakin hetkellisesti heikentänyt hiilinielua. Pitkällä juoksulla aktiiviset panostukset metsänhoitoon jälleen vahvistavat hiilinielua.

Panostusta teknisiin hiilinieluihin ja metsien kasvuun

Julkisen talouden suunnitelmaan sisältyvät hiilineutraaliutta edistävät määrärahat on jaettu vihreän siirtymän osalta keskeisiin teemakokonaisuuksiin. Yhteensä julkisen talouden suunnitelmassa hiilineutraaliuteen liittyviä tavoitteita edistetään n. 2,4 mrd. eurolla v. 2026 alentuen n. 1,6 mrd. euroon v. 2029. Suurin pudotus tapahtuu uusiutuvan energian ja energiatehokkuuden määrärahoissa. Ottaen huomioon maankäyttösektorin hiilinielujen kehitys, olisi tärkeää panostaa uusiutuvan energian osalta teknisten hiilinielujen kehittämiseen. Tekniikan avulla olisi aidosti mahdollista saada aikaan merkittävää biogeenisen hiilidioksidin poistoa ilmakehästä.

Maankäyttösektorin hiilinielu on uusimpien tutkimustulosten perusteella kutistunut ja itse asiassa koko sektori on muuttunut päästölähteeksi. Tosin tulokset ovat julkisen keskustelun perusteella kiistanalaisia. Jotta kehitys saadaan ilmastotavoitteidemme suuntaiseksi, on hiilinielujen vahvistamisen tarve ilmeinen. Täten maatalouden ja maankäyttösektorin ilmastotoimiin (metsätuhojen ennaltaehkäisy, metsälannoituksen edistäminen ja metsäpinta-alan laajentaminen) kohdennettava 14,9 milj. euroa vuosina 2026 ja 2027 on oikeansuuntainen toimenpide. Kun yhtäaikaisesti teknisten hiilinielujen kehittämisen lisäksi panostettaisiin vielä paljon esitettyä enemmän metsien kasvuun, saataisiin suunta käännettyä voimakkaammin kohti hiilineutraaliutta. Tosin senkin osalta järkevää olisi sitoutua EU-tason tavoitteeseen saavuttaa se vuonna 2050, ei vuonna 2035, kuten nyt on tavoite epärealistisesti asetettu.

Turve – energiaturpeen tuotannon edellytykset katoamassa, mutta kasvu- ja kuiviketurve vaatii uutta näkökulmaa ja aktiivisuutta

Turpeen polton kustannusten merkittävä nousu turveveron ja päästöoikeusmaksujen myötä on merkinnyt merkittävää metsähakkeen käytön lisäystä. Turvetuotannon huoltovarmuusrooli puun rinnalla ja sen tukena energiantuotannossa tunnustetaan hallitusohjelmassa. **Puoliväliriihessäkin päätettiin, että ”Varmistetaan, että polttoturpeen varmuusvarasto vastaa huoltovarmuuden tarpeita muuttuneessa geopoliittisessa ympäristössä”. On todettava, että tällä kirjauksella ei turvata jyrsinenergiaturpeen käyttöä. Se puolestaan tarkoittaa, että jyrsinenergiaturpeen tuotantokoneiston elinvoimaisuus menetetään.** Varmistamalla kohtuullinen huoltovarmuuden kannalta kriittisen tasoinen energiaturpeen kulutus, varmistettaisiin huoltovarmuuden vaatiman tuotantokoneiston toiminta. Kohtuullinen energiaturpeen kulutus ylläpitäisi tuotantokoneiston huoltovarmuusroolia ja vähentäisi vastaavalla määrällä puun polttoa kaukolämmön tuotannossa. Täten se vähentäisi myös

metsien hakkuupainetta ja ollen samalla hyväksi myös monimuotoisuuden edistämiselle ja hiilinielun vahvistamiselle.

Energiaturpeen tuotanto, elintarviketuotannon (siipikarjatalous, muun lihan- ja maidontuotanto) kuivikkeiden tuotanto sekä puutarhatuotteiden kasvualustojen tuotanto ovat olleet kohtalonyhteydessä toisiinsa. Näitä kaikkia on tuotettu samoilla tuotantoalueilla, mutta ajallisesti eri vuosina. Ensin on tuotettu kuivike- ja kasvuturvetta suon pintaosista ja sen jälkeen lopuista turpeista energiaturvetta. Turvetuotantoalueen yhteiset kustannukset ovat jakautuneet tällä tavoin useammalle tuotantomuodolle ja ajallisesti pidemmälle ajalle. Tuloa turvetuotantoalueesta on ollut mahdollista saada niin energiantuotannosta kuin ruokaketjusta. Kun jyrsinenergianturpeen tuotantoedellytykset ovat voimakkaasti heikentyneet ja jyrsinpolttoturpeen tuotanto loppunee lähivuosina, tulisi nyt keskittyä turvaamaan strategisten kuivike- ja kasvuturpeiden tuotantoedellytykset. Tuotantoalat ovat hiipumassa nopeasti ja uusia tuotantoalueita tarvittaisiin. Niiden luvittamisen ehdoissa pitäisi nyt lähtökohtaisesti unohtaa energiaturpeen tuotanto ja keskittyä siihen, mitä kasvu- ja kuiviketurpeen tuotanto edellyttäisi tuotantoalueilta. Uusi huomioitava seikka on muun muassa se, että tuotettaessa kasvu- ja kuiviketurvetta tuotantoaluetta ei tyhjennetä turpeesta, vaan siihen jää kuivike- ja kasvuturpeen oton jälkeen merkittävästi turvetta jäljelle ja alue jatkaa soistumistaan eri tilanteesta kuin perinteisesti.

Koska kyseessä on strateginen raaka-aine, kasvu- ja kuiviketurpeiden tuotantoalueiden luvituksen suhteen viranomaisten tulisi ottaa johtorooli ja valtion asiaan liittyville organisaatioille tulisi asettaa tavoitteet uusien kasvu- ja kuiviketurpeen tuotantoalojen luvittamisessa ja perustamisessa.

Helsingissä 12.5.2025

Koneyrittäjät ry

Simo Jaakkola
varatoimitusjohtaja

Koneyrittäjät ry on runsaan 2000:n energia-, maarakennus- ja metsäalan koneyrittäjän valtakunnallinen yrittäjä- ja työnantajajärjestö. Koneyrittäjät työllistävät metsäalalla välittömästi itsensä lisäksi noin yli 5000 työntekijää.